

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA'LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
TOSHKENT DAVLAT IQTISODIYOT UNIVERSITETI**

Qo'lyozma huquqida

UDK: 339.13.024:338:012 (575.1)

XAJIYEV BAXTIYOR DUSHABOYEVICH

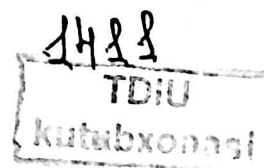
**MILLIY IQTISODIYOTDA TAQSIMOT MUNOSABATLARINI DAVLAT
TOMONIDAN TARTIBGA SOLISH MEXANIZMINI
TAKOMILLASHTIRISH**

08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi

**Iqtisodiyot fanlari doktori (DSc) ilmiy darajasini olish uchun yozilgan
DISSERTATSIYA**

**Ilmiy maslahatchi: Abdullayev Suyun Artikovich
iqtisodiyot fanlari doktori, professor**

Toshkent – 2024

MUNDARIJA

KIRISH	3
I BOB. MILLIY IQTISODIYOTDA TAQSIMOT JARAYONLARINI TADQIQ QILISHNING NAZARIY-USLUBIY ASOSLARI	16
1.1-§. Taqsimot jarayonlari shakllanishi va rivojlanish xususiyatlari to'g'risidagi turli xil nazariy qarashlar evolyutsiyasi	16
1.2-§. Taqsimot jarayonlari samaradorligini baholashning konseptual asoslari	33
1.3-§. Taqsimot munosabatlarini tartibga solish mexanizmi va uning amal qilish qonuniyatlari.....	53
Birinchi bob bo'yicha xulosalar	69
II BOB. MILLIY IQTISODIYOTDA TAQSIMOT MUNOSABATLARINI TARTIBGA SOLISHNING INSTITUTSIONAL JIHALTLARI	71
2.1-§. Taqsimot munosabatlarini tartibga solish institutlari va ularning amal qilish tamoyillari	71
2.2-§. Taqsimot jarayonlarida institutlar faoliyatini tartibga solish usullari.....	88
2.3-§. Taqsimot munosabatlarini takomillashtirishda institutsional omillardan samarali foydalanish yo'llari	103
Ikkinchi bob bo'yicha xulosalar	116
III BOB. TAQSIMOT MUNOSABATLARINI TARTIBGA SOLISH VOSITALARI VA ULARNI AMALGA OSHIRISH MEXANIZMI	118
3.1-§. Daromadlarni qayta taqsimlash jarayonlarini tartibga solishning fiskal vositalari	118
3.2-§. Respublikada taqsimot jarayonlari samaradorligiga soliqlar ta'siri va ularning o'zgarish tendensiyalari	125
3.3-§. Daromadlarni qayta taqsimlashning soliqsiz mexanizmini takomillashtirish yo'nalishlari.....	144
Uchinchi bob bo'yicha xulosalar	153
IV BOB. O'ZBEKISTONDA DAROMADLARNI QAYTA TAQSIMLASH YO'NALISHLARI VA UNING O'ZGARISH TENDENSIYALARI	154
4.1-§. Respublikada daromadlarni qayta taqsimlash usullari va uning o'ziga xos xususiyatlari.....	154
4.2-§. Respublikada qayta taqsimot jarayonlarida ijtimoiy sohani moliyalashtirishning hozirgi holati	168
4.3-§. Byudjet daromadlarining iqtisodiyot va boshqaruv sohalariga taqsimlanish tendensiyasi	191
4.4-§. O'zbekistonda taqsimot jarayonlari samaradorligiga ta'sir qiluvchi omillar o'rtasidagi bog'liqlik va uni ekonometrik modellashtirish	204
To'rtinchi bob bo'yicha xulosalar	212
V BOB. O'ZBEKISTONDA TAQSIMOT MUNOSABATLARINI TARTIBGA SOLISH MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	214
5.1-§. Daromadlarni qayta taqsimlash jarayonlarida uy xo'jaligi sektori faolligini oshirish mexanizmini takomillashtirish	214
5.2-§. Respublikada "Tashabbusli byudjet" tizimi orqali taqsimot jarayonlari samaradorligini oshirish yo'llari	223
5.3-§. Taqsimot jarayonlarida "Tashabbusli byudjet" tizimini qo'llashning zamonaviy modellari va ulardan samarali foydalanish yo'llari.....	240
Beshinchi bob bo'yicha xulosalar	256
XULOSA VA TAKLIFLAR	258
FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI	263